

Trendovi poslovanja kreditnih unija u svijetu

Černauš, Marija

Undergraduate thesis / Završni rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Economics and Business / Sveučilište u Zagrebu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:148:698657>

Rights / Prava: [Attribution-NonCommercial-ShareAlike 3.0 Unported/Imenovanje-Nekomercijalno-Dijeli pod istim uvjetima 3.0](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-08-15**

Repository / Repozitorij:

[REPEFZG - Digital Repository - Faculty of Economics & Business Zagreb](#)

Sveučilište u Zagrebu
Ekonomski fakultet
Preddiplomski stručni studij
Poslovna ekonomija – Računovodstvo i financije

TRENDOVI POSLOVANJA KREDITNIH UNIJA U SVIJETU

Završni rad

Marija Černauš

Sveučilište u Zagrebu
Ekonomski fakultet
Preddiplomski stručni studij
Poslovna ekonomija – Računovodstvo i financije

TRENDOVI POSLOVANJA KREDITNIH UNIJA U SVIJETU
BUSINESS TRENDS OF CREDIT UNIONS IN THE WORLD

Završni rad

Student: Marija Černauš

JMBAG studenta: 0067591547

Mentor: Izv. prof. dr. sc. Ana Ivanišević Hernaus

Zagreb, rujan 2023.

Sveučilište u Zagrebu
Ekonomski fakultet

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je završni/diplomski/poslijediplomski specijalistički rad, odnosno doktorski rad isključivo rezultat mog vlastitog rada koji se temelji na mojim istraživanjima i oslanja se na objavljenu literaturu, a što pokazuju korištene bilješke i bibliografija.

Izjavljujem da nijedan dio rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz necitiranog rada, te da nijedan dio rada ne krši bilo čija autorska prava.

Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za bilo koji drugi rad u bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili obrazovnoj ustanovi.

ZAGREB, 26. rujna 2023.

(mjesto i datum)

Manja Čermak

(vlastoručni potpis studenta)

Sažetak

Rad „Trendovi poslovanja kreditnih unija u svijetu“ istražuje poslovanje kreditnih unija u svijetu i Hrvatskoj. U radu se prikazuje poslovanje kreditnih unija, kako se osnivaju i koje zakone moraju pratiti, koja su tijela kreditne unije, koje usluge nude, tko i kako vrši nadzor nad kreditnim unijama, te primjer poslovanja dviju kreditnih unija u Republici Hrvatskoj. Prve kreditne unije nastale su 1850.-ih, te su se brzo proširile po cijeloj Europi. Danas djeluju u više od 100 zemalja svijeta i imaju preko 200 milijuna članova.

Sadržaj

1. UVOD.....	1
1.1. Predmet i cilj rada.....	1
1.2. Izvori podataka i metode istraživanja	1
1.3. Struktura rada	1
2. POJAM, RAZVOJ I OSNIVANJE KREDITNIH UNIJA	2
2.1. Pojam kreditnih unija	2
2.2. Povijest kreditnih unija.....	3
2.3. Osnivanje kreditne unije.....	3
2.4. Tijela kreditne unije.....	5
3. KREDITNE UNIJE U SVIJETU.....	8
3.1. Članstvo i načela osnivanja	8
3.2. Djelatnosti i vrste poslova	10
3.3. Nadzor kreditnih unija.....	11
3.4. Svjetsko vijeće kreditnih unija.....	12
4. IZABRANI POKAZATELJI POSLOVANJA KREDITNIH UNIJA U SVIJETU – SISTEM PEARLS.....	14
4.1. Općenito o sistemu PEARLS.....	14
4.2. Zaštita od gubitka	14
4.3. Efektivna financijska struktura	15
4.4. Kvaliteta imovine	15
4.5. Stope povrata i troškova	15
4.6. Likvidnost imovine i znakovi rasta.....	16
5. KREDITNE UNIJE U REPUBLICI HRVATSKOJ	18
5.1. Analiza hrvatskog tržišta kreditnih unija	18
5.2. Izazovi poslovanja kreditnih unija	20
5.3. Stručna udruženja kreditnih unija – HUKU.....	21
5.4. Analiza poslovanja kreditne unije GAMA.....	24
5.5. Analiza poslovanja kreditne unije Zagreb.....	27
6. ZAKLJUČAK	31
Popis literature	32
Popis tablica	34
Popis slika.....	34
Životopis	35

1. UVOD

1.1. Predmet i cilj rada

Predmet ovog rada je poslovanje kreditnih unija u svijetu. Cilj rada je opisati kreditne unije i njihovo poslovanje na svjetskoj razini, te poslovanje u Republici Hrvatskoj, uz analizu poslovanja na primjeru dvije kreditne unije. Kreditne unije djeluju u više od 100 zemalja diljem svijeta, pružajući financijske usluge, primarno kreditne i depozitne. Njihovim djelovanjem je obuhvaćeno više od 200 milijuna članova koji rješavaju svoje financijske potrebe putem kreditnih unija.

1.2. Izvori podataka i metode istraživanja

Za potrebe ovog rada korišteni su sekundarni podaci. Podaci su sakupljeni iz knjiga, akademskih časopisa, znanstvenih radova i web stranica. Korištene metode istraživanja u ovom radu su metoda analize, komparacije, dedukcije i kompilacije.

1.3. Struktura rada

Završni rad se sastoji od pet poglavlja. U uvodnom dijelu opisan je predmet i cilj rada, te izvori podataka i metode istraživanja. U drugom poglavlju govori se općenito o njima, te na koji način one posluju. U trećem poglavlju objašnjeno je članstvo i koja su načela osnivanja, kojim se poslovima ona može baviti, kako se vrši nadzor, a također je predstavljeno Svjetsko vijeće kreditnih unija. U četvrtom poglavlju predstavljeni su izabrani pokazatelji poslovanja kreditnih unija u svijetu prema PEARLS sistemu. U petom poglavlju predstavljene su kreditne unije u Republici Hrvatskoj, uz analizu hrvatskog tržišta kreditnih unija, usporedbu kreditnih unija u Republici Hrvatskoj i svijetu. Dodatno, uz izazove poslovanja kreditnih unija, predstavljeno je i Hrvatsko udruženje kreditnih unija, te analiza poslovanja dviju kreditnih unija.

2. POJAM, RAZVOJ I OSNIVANJE KREDITNIH UNIJA

2.1. Pojam kreditnih unija

Kreditne unije su neprofitne financijske institucije koje mogu biti osnovane od strane poduzeća, udruženja i drugih organizacija za svoje zaposlene i članove. Kreditne unije osnivaju, posjeduju i vode njezini članovi. Najčešće nude kredite i štednje, ali s puno manjim kamatnim stopama nego u bankama jer im glavni cilj nije zarada, nego zadovoljstvo članova.¹

Dosadašnji pravni okvir kreditnih unija u Republici Hrvatskoj činili su Zakon o štedno-kreditnim organizacijama iz 1989. godine, zatim Zakon o štedno-kreditnim zadrugama iz 1998. godine i važeći Zakon o štedno-kreditnim zadrugama usvojen u srpnju 2002. godine od strane Hrvatskog sabora te objavljen u Narodnim novinama.² Preoblikovanje štedno-kreditnih zadruga u kreditne unije u Republici Hrvatskoj izvršeno je temeljem Zakona o kreditnim unijama koji je stupio na snagu 01.01.2007. godine.³ Zakon o kreditnim unijama, s jedne strane, svrstava kreditne unije u financijske institucije, a s druge strane u uzajamno neprofitne štedno depozitne institucije, koje nemaju otvoren račun za redovno poslovanje kod Hrvatske narodne banke, kao što imaju financijsko depozitne institucije.

Kreditne unije su financijske institucije sa sjedištem u Republici Hrvatskoj koje, za razliku od banaka, ne posluju po načelu dobiti nego pomoći svojim članovima. Poslovanje kreditnih unija se temelji na ostvarenju zajedničkog financijskog interesa članova, bez ostvarenja profita. Uvjeti osnivanja, poslovanja, prestanka rada te nadzora nad poslovanjem kreditnim unijama uređeni su Zakonom o kreditnim unijama.

Kreditnu uniju čini zatvorena skupina fizičkih osoba, trgovca, obrtnika te pojedinaca s prebivalištem u Republici Hrvatskoj, koji su udruženi na temelju jednog od sljedećih načela:⁴

- da su zaposleni kod istog poslodavca ili u istoj djelatnosti,
- pripadaju određenom zanimanju, odnosno profesiji,
- prebivaju na istom području (regiji),
- su povezani na drugi način kojim osiguravaju ostvarenje zajedničkog interesa na načelu uzajamnosti.

¹ WOCCO, What is a credit union?; https://www.woccu.org/about/our_purpose; pristupljeno 04. rujna 2023.

² Prijedlog zakona o kreditnim unijama, Narodne novine 84/02 (2007.)

³ KREDITNE UNIJE U REPUBLICI HRVATSKOJ, Osvrt na tržišni položaj u svijetu i europskoj uniji, legislativa i smjernice razvoja, HUKU, 2012.

⁴ Zakon o kreditnim unijama, Narodne novine 141/06 (2011.)

2.2. Povijest kreditnih unija

Prva (ruralna) kreditna unija je osnovana 1864. godine od strane Friedricha Raiffeisena u južnoj Njemačkoj. Raiffeisen je vjerovao da bi njegova obitelj i prijatelji mogli uživati u boljem životnom standardu kada bi imali pristup zajedničkim sredstvima. Dao je prijedlog da svi članovi zajednice udruže svoja sredstva kako bi pojedinci kojima je potrebna financijska pomoć, mogli lako doći do potrebnih sredstava. Ta je ideja bila dobro prihvaćena u zajednici i ubrzo je uspostavljen prvi model kreditne unije. Krajem 19. st. postojale su kreditne unije u Italiji, Austriji, Švicarskoj, Mađarskoj, Nizozemskoj i na Balkanu. Godine 1909. pokret kreditnih unija se proširio se na Ameriku, 1940-ih na Jamajku, a 1950-ih je bio poznat i u Irskoj. U Ujedinjenom Kraljevstvu kreditne unije počele su se osnivati tek nakon 1979. godine.⁵

2.3. Osnivanje kreditne unije

Kreditnu uniju može osnovati 30 ili više osoba koje imaju zajednički interes i zajedno djeluju s ciljem unapređenja i zaštite međusobnog interesa na načelu financijske uzajamnosti. Kreditna unija može biti osnovana na jednom od sljedećih načela:

- teritorijalno načelo ili
- načelo zaposlenja ili
- načelo zanimanja, tj. profesije.

Tvrtka kreditne unije mora sadržavati u nazivu izraz „kreditna unija“. Kreditna unija se osniva na osnivačkoj skupštini usvajanjem statuta kreditne unije, a statut kreditne unije moraju usvojiti svi osnivači kreditne unije, izjavom o usvajanju statuta u obliku isprave koja se sastavlja kod javnog bilježnika. U ispravi se moraju navesti imena, osobni identifikacijski broj i prebivalište osnivača te iznosi uplaćenih članskih udjela.⁶ Osnivači kreditne unije postaju članovima kreditne unije uplatom članskih udjela, a svaki osnivač ima pravo na jedan glas, neovisno o veličini članskog uloga. Temeljni kapital kreditne unije je ukupan iznos članskih udjela, koji mora biti uplaćen u cijelosti prije samog upisa u sudski registar. Iznimno se ne primjenjuje u slučaju pripajanja ili spajanja, odnosno u slučaju podjele kreditne unije. Najniži iznos temeljnog kapitala kreditne unije iznosi 66.361,40 eura. Članski udjeli moraju biti uplaćeni u novcu i jednaki.

⁵ WOCCU; History of credit unions; <https://www.woccu.org/about/history>; pristupljeno 04. rujna 2023.

⁶ Zakon o kreditnim unijama, Narodne novine 90/11 (2011.)

Kreditna unija se ne može upisati u sudski registar i početi s radom prije dobivanja odobrenja od strane Hrvatske narodne banke. Prijavu za upis u sudski registar podnose svi članovi nadzornog odbora i uprave kreditne unije.

Prijava za upis u sudski registar mora sadržavati sljedeće:⁷

- tvrtku, sjedište i predmet poslovanja kreditne unije,
- odobrenje za rad kreditne unije,
- ukupni iznos temeljnog kapitala,
- članove uprave i nadzornog odbora te njihovo prebivalište i jedinstveni matični brojevi građana.

Zahtjev za izdavanje odobrenja za rad kreditne unije nalazi se na stranici Hrvatske narodne banke pod istim imenom, a zahtjevu je potrebno priložiti sljedeću dokumentaciju:⁸

1. statut kreditne unije u obliku javnobilježničkog akta,
2. dokaz o uplati članskih udjela,
3. poslovni plan za prve tri godine poslovanja koji uključuje objašnjenje razloga i ciljeva osnivanja, projekciju bilance i računa dobiti i gubitaka, opis organizacijske i kadrovske strukture, te računovodstvene politike kreditne unije,
4. popis osnivača kao članova kreditne unije s njihovim osobnim podacima i dokaz o ispunjavanju uvjeta za članstvo u kreditnoj uniji,
5. zahtjev za izdavanje odobrenja za člana ili članove uprave,
6. popis članova nadzornog odbora i
7. ostale informacije navedene u obrascu zahtjev za odobrenje za rad kreditne unije.

Bitna područja poslovanja kreditnih unija obuhvaćaju:⁹

1. dobivanje licence za rad od strane HNB-a,
2. mjerenje i upravljanje svim vrstama rizika u kreditnim unijama,
3. utvrđivanje stope solventnosti,
4. jedinstveno iskazivanje efektivne kamatne stope,
5. obvezno izvješćivanje HNB-a.

Rok za odlučivanje prihvaćanja ili odbijanja zahtjeva za izdavanje odobrenja za rad kreditne unije je tri mjeseca od dana primitka zahtjeva, a najduže šest mjeseci od podnošenja zahtjeva.

⁷ Zakon o kreditnim unijama, Narodne novine 141/06 (2011.)

⁸ HNB, Odobrenje za rad kreditne unije, 2015

⁹ KREDITNE UNIJE U REPUBLICI HRVATSKOJ, Osvrt na tržišni položaj u svijetu i europskoj uniji, legislativa i smjernice razvoja, HUKU, 2012.

Odluku donosi guverner Hrvatske narodne banke na prijedlog Komisije za izdavanje odobrenja.¹⁰

2.4. Tijela kreditne unije

Tijela kreditne unije su uprava, nadzorni odbor i skupština. Uprava vodi poslove kreditne unije, zastupa je i predstavlja, te obavlja druge poslove sukladno Zakonu o kreditnim unijama, statutu i drugim aktima kreditne unije. Uprava mora voditi poslove u sjedištu kreditne unije. Na upravu kreditne unije na odgovarajući se način primjenjuju odredbe Zakona o trgovačkim društvima. Uprava kreditne unije može imati jednog ili više članova, s time da ako ih ima više, svi članovi zajedno zastupaju kreditnu uniju. Član uprave kreditne unije može biti osoba koja ispunjava sljedeće uvjete:

1. ima odgovarajuću razinu obrazovanja – najmanje srednju stručnu spremu,
2. ima odgovarajuće stručne kvalifikacije i radno iskustvo potrebno za vođenje poslova kreditne unije,
3. nije pravomoćno osuđena za kazneno djelo protiv vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom, protiv sigurnosti platnog prometa, protiv službene dužnosti, odavanja državne tajne i slično,
4. nije bila član uprave ili nadzornog odbora kreditne unije, kreditne unije u stečaju ili likvidaciji,
5. ispunjava uvjete iz zakona o trgovačkim društvima za člana uprave.

Članom uprave kreditne unije može se postati tek nakon odobrenja Hrvatske narodne banke za člana uprave. Mandat ne može biti duži od četiri godine, a zahtjev za izdavanje odobrenja podnosi nadzorni odbor kreditne unije. Zahtjev za izdavanje odobrenja za imenovanje člana uprave kreditne unije podnosi nadzorni odbor kreditne unije najmanje tri mjeseca prije isteka mandata člana uprave za mandat koji ne može biti duži od četiri godine. Zahtjev se podnosi na obrascu Zahtjev za odobrenje za člana uprave kreditne unije sa sljedećim dokumentima i informacijama:

- upitnik za kandidata za člana uprave kreditne unije,
- dokazom o stručnoj spremi kandidata,
- dokazom o radnom iskustvu kandidata,
- životopisom kandidata i

¹⁰ HNB, Odobrenje za rad kreditne unije, 2015

- programom rada s projekcijama financijskih izvještaja (bilanca i račun dobiti i gubitka) za mandatno razdoblje na koje se imenuje.¹¹

Ako je iz zahtjeva i priložene dokumentacije vidljivo da kandidat ispunjava uvjete za člana uprave, Hrvatska narodna banka izdaje odobrenje za članstvo. Hrvatska narodna banka također može i oduzeti odobrenje za člana uprave kreditne unije ako je odobrenje dano na temelju neistinitih podataka i ako član uprave teže prekrši svoje obveze. Hrvatska narodna banka objedinit će postupak oduzimanja odobrenja za člana uprave ako je pokrenut postupak oduzimanja odobrenja za rad kreditnoj uniji. Ako je odobrenje za člana uprave kreditne unije oduzeto ili je prestalo važiti, nadzorni odbor kreditne unije dužan je bez odgađanja pokrenuti postupak za imenovanje novog člana uprave prema odredbama zakona.¹²

Članovi uprave kreditne unije dužni su:

- voditi poslovanje kreditne unije sukladno odredbama Zakona o kreditnim unijama i drugim propisima,
- osigurati praćenje rizika kojima je kreditna unija izložena u poslovanju i donijeti pravila za upravljanje rizicima,
- osigurati vođenje poslovnih knjiga i poslovne dokumentacije, sastavljanje knjigovodstvenih isprava i financijskih izvještaja.

Članovi uprave kreditne unije moraju biti u radnom odnosu s kreditnom unijom na puno radno vrijeme. Članovi uprave kreditne unije dužni su pisanim putem obavijestiti Hrvatsku narodnu banku o svakom imenovanju ili prestanku svoje funkcije u nadzornom odboru ili upravi drugih pravnih osoba u roku od 8 dana od dana imenovanja ili prestanka funkcije.¹³

Uprava kreditne unije mora bez odgađanja pisanim putem obavijestiti nadzorni odbor kreditne unije ako:

- je ugrožena likvidnost ili solventnost kreditne unije,
- nastupe razlozi za prestanak ili oduzimanje odobrenja za rad kreditne unije,
- se financijsko stanje kreditne unije izmijeni tako da kreditna unija ne može više ispunjavati svoje obveze.

Član uprave također obavještava nadzorni odbor i u slučaju imenovanja i prestanka njegove funkcije u upravi, i u slučaju oduzimanja odobrenja za člana uprave kreditne unije.

¹¹ HNB - Odobrenje za člana uprave kreditne unije - <https://www.hnb.hr/-/odobrenje-za-clana-uprave-kreditne-unije> (25. listopada 2020.)

¹² Zakon o kreditnim unijama, Narodne novine 141/2006 (2011.)

¹³ Zakon o kreditnim unijama, Narodne novine 141/2006 (2011.)

Nadzorni odbor kreditne unije ima najmanje tri člana. Statutom kreditne unije može se odrediti i veći broj članova nadzornog odbora ali njihov broj mora biti neparan, a može imati najviše devet članova. Članovi se imenuju najviše na četiri godine i mogu biti ponovno birani.

Članom nadzornog odbora kreditne unije može biti imenovana osoba kreditne unije koja:

- ispunjava uvjete za člana nadzornog odbora sukladno Zakonu o trgovačkim društvima,
- nije član nadzornog odbora ili uprave druge kreditne unije, i kreditne unije u stečaju ili prisilnoj likvidaciji.

Nadzorni odbor kreditne unije ima sljedeće nadležnosti:

- nadzire poslovanje kreditne unije,
- imenuje i razrješuje članove uprave,
- odlučuje o pristupanju i isključenju iz kreditne unije,
- daje upravi suglasnost na prijedlog računovodstvene politike, prijedlog pravila za upravljanje i suglasnost na financijski plan kreditne unije,
- odlučuje o drugim poslovima utvrđenim Zakonom o kreditnim unijama i propisima donesenim na temelju Zakona o kreditnim unijama ili statutom kreditne unije.

Članovi nadzornog odbora kreditne unije moraju raspravljati o činjenicama koje su utvrđene od strane nadzornih tijela i provjeravati godišnje financijske izvještaje kreditne unije i o tome sastaviti pisano izvješće skupštini. Član kreditne unije svoja prava ostvaruje na skupštini. Na skupštini kreditne unije svaki član kreditne unije ima pravo na jedan glas. Član kreditne unije može pravo glasa na skupštini ostvariti i preko opunomoćenika koji za to ima pisanu punomoć koju je ovjerio javni bilježnik.

Skupština kreditne unije odlučuje o:

- izmjenama i dopunama statuta kreditne unije,
- imenovanju i razrješenju članova nadzornog odbora,
- financijskim izvještajima kreditne unije,
- upotrebi ostvarene dobiti i pokrivanju gubitka,
- pripajanju ili spajanju kreditne unije,
- prestanku rada kreditne unije.

Skupština kreditne unije može valjano odlučivati ako je na njoj prisutno više od polovine svih članova skupštine. Skupština kreditne unije donosi odluke većinom glasova prisutnih članova skupštine.¹⁴ Odluke skupštine moraju biti u obliku javnobilježničkog akta ili zapisnika.

¹⁴ Zakon o kreditnim unijama, Narodne novine 141/2006 (2011.)

3. KREDITNE UNIJE U SVIJETU

3.1. Članstvo i načela osnivanja

Prema izvješću Svjetskog vijeća kreditnih unija (eng. World Council of Credit Unions, WOCCU) za 2021. godinu, postoji više od 86.000 kreditnih unija, koje djeluje u 118 zemalja diljem svijeta.¹⁵ Pomažu 375 milijuna članova — mnogi od njih ovise o niskim prihodima i/ili su financijski isključeni — da stvore prilike kao što su pokretanje malih poduzeća, izgradnja obiteljskih kuća i školovanje njihove djece. Na taj način kreditne unije osnažuju ljude da pristupe visokokvalitetnim i pristupačnim financijskim uslugama. Osobito u mladim demokracijama, članovi se prvi put susreću s demokratskim odlučivanjem kroz kreditnu uniju u vlasništvu članova.¹⁶ U nekim su zemljama kreditne unije poznate pod različitim nazivima. U Africi su, na primjer, poznate kao štedno-kreditna zadružna društva kako bi se naglasila štednja prije kredita.

Kod osnivanja kreditnih unija primjenjuje se sedam glavnih načela osnivanja koji tvore temelj poslovanja svake kreditne unije. Ta načela su: dobrovoljno članstvo, demokratska kontrola članova, gospodarsko sudjelovanje članova, autonomija i neovisnost, obrazovanje, obuka i informiranje, suradnja među zadrugama te briga za zajednicu.

1. Dobrovoljno članstvo

Kreditne unije su dobrovoljne, kooperativne organizacije koje nude usluge ljudima voljnim prihvatiti odgovornosti i dobrobiti članstva, bez spolne, društvene, rasne, političke ili vjerske diskriminacije. Mnoge djeluju kao neprofitne institucije s dobrovoljnim upravnim odborom. U slučaju kreditnih unija, članovi se biraju iz definiranih područja članstva.

2. Demokratska kontrola članova

Kreditne unije su demokratske organizacije u vlasništvu i pod kontrolom svojih članova, po principu jedan član - jedan glas, s jednakim mogućnostima sudjelovanja u postavljanju politika i donošenju odluka.

3. Gospodarsko sudjelovanje članova

Članovi su vlasnici kreditne unije. Kao takvi doprinose i demokratski kontroliraju kapital. To donosi korist članovima, proporcionalnu transakcijama s unijom, a ne uloženom kapitalu. Za kreditne unije, koje obično nude bolje stope, naknade i usluge od profitnih financijskih

¹⁵ WOCCU; Statističko izvješće za 2021. godinu; https://www.woccu.org/documents/2021_Statistical_Report

¹⁶ WOCCU; Statističko izvješće za 2021. godinu; https://www.woccu.org/documents/2021_Statistical_Report

institucija, članovi priznaju pogodnosti razmjerno opsegu svojih financijskih transakcija i općoj upotrebi.

4. Autonomija i neovisnost

Kreditne unije su autonomne organizacije samopomoći koje kontroliraju njihovi članovi. Ako kreditna unija sklapa ugovore s drugim organizacijama ili prikuplja kapital iz vanjskih izvora, to čini na temelju uvjeta koji osiguravaju demokratsku kontrolu člana i održavaju autonomiju unije.

5. Obrazovanje, obuka i informiranje

Kreditne unije osiguravaju obrazovanje i osposobljavanje članova, izabраниh predstavnika, upravitelja i zaposlenika kako bi mogli učinkovito doprinijeti razvoju kreditnih unija.

Pridaju osobitu važnost obrazovnim mogućnostima za svoje direktore volontere i financijskom obrazovanju za svoje članove i javnost, posebno mlade. Kreditne unije također prepoznaju važnost informiranja javnosti i kreatora politike o prirodi, strukturi i prednostima unija.

6. Suradnja među unijama

Kreditne unije služe svojim članovima što je učinkovitije moguće i surađuju zajedno kroz lokalne, državne, regionalne, nacionalne i međunarodne strukture.

7. Briga za zajednicu

Usredotočujući se na potrebe članova, kreditne unije rade na održivom razvoju zajednica, uključujući ljude skromnog imovinskog stanja, kroz politike koje su razvili i prihvatili članovi.

Ovih sedam načela utemeljeno je na filozofiji suradnje i njezinim središnjim vrijednostima jednakosti, jednakosti i uzajamne samopomoći. Oni potiču načela ljudskog razvoja i bratstva ljudi kako bi postigli bolji život za sebe i svoju zajednicu.

S obzirom na članstvo u kreditnoj uniji, u različitim zemljama postoje neka specifična rješenja. Na primjer, u Republici Hrvatskoj kreditne unije se osnivaju na načelu zaposlenja, načelu zanimanja, teritorijalnog načela te bilo kojeg drugog načela koje osigurava ostvarivanje zajedničkog interesa i financijske uzajamnosti članova kreditne unije. U Poljskoj postoji slobodno članstvo, bez ograničenja, što znači da bilo tko može postati član bilo koje unije. U Velikoj Britaniji dopušta se i pravnim osobama članstvo u kreditnoj uniji ako je to već prije predviđeno pravilima uz određena ograničenja broja korporativnih članova i udjela u uniji. Litva također dopušta članstvo određenim pravnim osobama (udrugama, zadrugama, poljoprivrednim poduzećima, male tvrtke ili poduzeća koja su u vlasništvu članova kreditne unije) ako su registrirane na području gdje je registrirana i kreditna unija. U tom slučaju mogu

postati pridruženi članovi, ali bez prava glasa, dok broj pridruženih članova ne smije premašiti broj članova koji su fizičke osobe.¹⁷

3.2. Djelatnosti i vrste poslova

Kreditne unije nude širok raspon financijskih proizvoda i usluga koji odgovaraju potrošačima iz svih sfera života. Sve kreditne unije nude štedne račune i zajmove. Mnogi nude širok izbor dodatnih proizvoda kao što su štedni računi za mlade, darovni štedni računi, *prepaid* debitne kartice, proizvodi osiguranja, štedni računi bez kamata, a u nekim slučajevima čak i hipoteke. U kreditnim unijama postoji velika raznolikost u vrstama usluga i pristupnim točkama kako bi se zadovoljio širok raspon preferencija i očekivanja potrošača. Neke kreditne unije će voditi jednu ili više podružnica ili servisnih točaka kako bi ponudile gotovinsku uslugu licem u lice. Druge će nuditi isključivo uslugu internetskog ili telefonskog bankarstva. Neke su kreditne unije razvile aplikaciju za mobilne uređaje i donose trenutne odluke o zajmu, dok druge radije intervjuiraju sve potencijalne zajmoprimce. Koju god vrstu kreditne unije potrošači preferirali, vrlo vjerojatno će pronaći onu za sebe.¹⁸

Budući da su članovi kreditne unije njezini jedini dioničari, uspješna godina za kreditnu uniju dovest će do toga da članovi dobiju dividendu na svoju ušteđevinu – koja bi u nekim slučajevima mogla iznositi čak 3%. Budući da su kreditne unije usredotočene na zadovoljstvo svojih članova, a ne na maksimiziranje profita, često su u mogućnosti dati manje, kratkoročne zajmova koje mnoge banke jednostavno ne nude – i za koje drugi specijalizirani zajmodavci naplaćuju vrlo visoke kamatne stope.¹⁹

Prema Zakonu o kreditnim institucijama u Republici Hrvatskoj, kreditna unija smije obavljati djelatnost koja obuhvaća samo sljedeće poslove:

1. primati novčane depozite članova kreditne unije u domaćoj valuti,
2. odobravati kredite članovima kreditne unije u domaćoj valuti,
3. primati novčane depozite od sindikata i obrtničkih komora te primati bespovratna novčana sredstva od međunarodnih institucija,
4. obavljati platni promet za svoje članove,
5. obavljati mjenjačke poslove za članove kreditne unije,

¹⁷ HUKU, Kreditne unije u Republici Hrvatskoj, 2012.

¹⁸ About credit unions; <https://www.findyourcreditunion.co.uk/about-credit-unions/>; pristupljeno (28. kolovoza 2023.)

¹⁹ About credit unions; <https://www.findyourcreditunion.co.uk/about-credit-unions/>; pristupljeno (28. kolovoza 2023.)

6. dodjeljivati novčanu pomoć članovima kreditne unije,
7. davati jamstva za obveze članova kreditne unije u domaćoj valuti

Mjenjačke poslove iz točke 5. kreditna unija dužna je obavljati sukladno uvjetima te na način utvrđen propisima kojima se uređuje poslovanje ovlaštenih mjenjača. Također može poslove platnog prometa iz točke 4. obavljati samo ako dobije suglasnost Hrvatske narodne banke (HNB) sukladno propisima koji uređuju platni promet.²⁰

Sam nadzor nad poslovanjem kreditnih unija obavlja Hrvatska narodna banka.²¹

3.3. Nadzor kreditnih unija

Na svjetskoj razini kreditne unije su pod nadzorom različitih institucija, ovisno o zakonodavstvu pojedine zemlje odnosno nadležnim tijelima za regulaciju financijske industrije. U velikoj većini država nadzorno tijelo je središnja banka, institucija pod čijom je nadležnošću financijski sektor ili posebno tijelo zaduženu za kreditne unije u cjelini. U nekim državama kreditne unije su pod regulacijom nadležnog ministarstva ili udruženja na nacionalnoj razini. Kreditne unije, na primjer, imaju veće transakcijske troškove u odnosu na banke koje surađuju s velikim tvrtkama i bogatim pojedincima, jer se kreditne unije fokusiraju na maloprodajno tržište, nudeći malu štednju i davanje osiguranih i neosiguranih zajmova. S obzirom na strukturu financijskog sektora u Republici Hrvatskoj, Hrvatska udruga kreditnih unija (HUKU) smatra da je rješenje sa Hrvatskom narodnom bankom kao regulatorom u skladu s praksom usporedivih država na visokoj razini u pogledu kvalitete regulatornog okvira te svakako doprinosi pozitivnoj percepciji i zaštiti klijenata odnosno članova kreditnih unija.²²

Funkcija supervizije i nadzora kreditnih unija u HNB-u organizirana je u sklopu Sektora bonitetne regulative i metodologije, Sektora bonitetne supervizije, Sektora specijalističke supervizije i nadzora te Ureda za koordinaciju poslova bonitetne supervizije, nadzora i upravljanja rizicima. Osnovni zadaci supervizije HNB-a su:

- izdavanje i oduzimanje odobrenja i suglasnosti u skladu sa zakonima kojima se uređuje poslovanje kreditnih unija,
- praćenje i izrada popisa vezanih uz poslovanje kreditnih unija, te
- obavljanje poslova supervizije i nadzora kreditnih institucija i kreditnih unija.

²⁰ Zakon o kreditnim unijama, Narodne novine 25/09 (2011.)

²¹ Zakon o kreditnim unijama, Narodne novine 90/11 (2011.)

²² Kreditne unije, HUKU, 2012

Pri obavljanju nadzora, HNB provjerava sigurnost, stabilnost i zakonitost poslovanja kreditne unije i procjenjuje rizike u njezinom poslovanju. Regulatorni okvir za kreditne unije određen je Zakonom o kreditnim unijama i pripadajućim podzakonskim aktima, kojima su postavljeni uvjeti za osnivanje i poslovanje kreditnih unija (znatno jednostavniji nego za kreditne institucije), a nadzor nad kreditnim unijama obavlja se na sličan način kao i nad kreditnim institucijama.²³

3.4. Svjetsko vijeće kreditnih unija

Svjetsko vijeće kreditnih unija (eng. World Council of Credit Unions (WOCCU)) vodeća je međunarodna razvojna agencija i trgovinska asocijacija za kreditne unije i zadružne financijske institucije. Osnovano je 10. studenog 1970. godine u Sjedinjenim Američkim Državama kao globalno trgovinsko udruženje za kreditne unije. Službeno je počelo s radom 1. siječnja 1971.²⁴ 2006. godine Svjetsko vijeće je dobilo potporu od zaklade Gates u iznosu od 6,7 milijuna dolara za razvoj kreditnih unija u Africi i Latinskoj Americi.²⁵

Danas Svjetsko vijeće kreditnih unija djeluje kao vodeći glas za globalno zagovaranje i razvoj u ime međunarodne zajednice kreditnih unija. Također nastavlja promovirati ekonomsku slobodu i održivi rast financijskih zadruga diljem svijeta kroz projekte obrazovanja, suradnje i razvoja utemeljenih na zajednici. Svjetsko vijeće kreditnih unija zagovara model kreditne unije širom svijeta kako bi međunarodno kretanje kreditnih unija nastavilo rasti. Misija Svjetskog vijeća kreditnih unija je poboljšati život putem kreditnih unija i drugih financijskih zadruga. Vizija je proširiti financijsku uključenost diljem svijeta kroz globalnu zajednicu kreditnih unija. Svjetsko vijeće je uvjerenja kako bi svi ljudi trebali imati pristup pristupačnim, pouzdanim i održivim financijskim uslugama.²⁶

U ime svojih članova, Svjetsko vijeće kreditnih unija radi na sljedećim ciljevima:²⁷

1. Zagovaranje – zalaže se za međunarodno postizanje boljih zakonodavnih i regulatornih rezultata za kreditne unije, druge zadružne financijske institucije i njihove članove,
2. Obrazovanje – pruža obrazovanje i globalno umrežavanje za razmjenu informacija i ideja,
3. Angažman – zagovara model kreditne unije i zadružne financijske institucije u svijetu,

²³ HNB; Supervizija; Osnove i ciljevi; <https://www.hnb.hr/temeljne-funkcije/supervizija/osnove-i-ciljevi>; pristupljeno 31. kolovoza 2023.

²⁴ WOCCU - <https://www.woccu.org/about/history>; pristupljeno 31. kolovoza 2023.

²⁵ WISBUSINESS - <https://www.wisbusiness.com/2006/gates-foundation-awards-microfinance-grant-to-world-council-of-credit-unions/>; pristupljeno 31. kolovoza 2023.

²⁶ WOCCU; Our purpose; https://www.woccu.org/about/our_purpose; pristupljeno 31. kolovoza 2023.

²⁷ WOCCU; Our purpose; https://www.woccu.org/about/our_purpose; pristupljeno 31. kolovoza 2023.

4. Rast – raste i jača globalni sustav financijske suradnje uz tehničku pomoć, obuku i alate za upravljanje, komunikaciju i umrežavanje.

Svjetsko vijeće kreditnih unija preporučuje da se kreditne unije osnivaju na jednom ili više sljedećih načela:²⁸

1. slična zanimanja ili profesije ili zajednički poslodavac ili isto poslovno ili tržišno područje,
2. zajedničko članstvo u udruzi ili organizaciji, uključujući vjerske, socijalne ili obrazovne skupine ili zadruge,
3. žive, rade ili obitavaju unutar iste definirane zajednice,
4. članovi obitelji mogu postati članovi unije bez obzira na ispunjavanje načela.

Rad Svjetskog vijeća kreditnih unija usredotočen je na:

- institucionalni razvoj i samodostatnost,
- tržišni pristup mobilizaciji štednje,
- povećavanje pristupa financijskim uslugama kroz demokratsko sudjelovanje,
- usluge zajma koje ističu potrebe članova i visoke stope otplate,
- sigurnost i učinkovitost kroz sustave i kontrole financijskog upravljanja,
- pomoć u razvoju djelotvornog pravnog / regulatornog okvira za kreditne unije,
- međunarodna razmjena između kreditnih unija kroz partnerstva,
- mikro poduzeće kroz pristup štednim i kreditnim uslugama,
- podrška ženama kroz svijest o rodnim pitanjima.

Svjetskim vijećem kreditnih unija upravlja odbor direktora koji predstavlja organizacije članice. Sjedište organizacije i njezinih podružnica je u Madisonu, Wisconsin, u Sjedinjenim Američkim Državama. Također ima stalni ured u Washington DC-u te programske urede diljem svijeta.²⁹

²⁸ KREDITNE UNIJE U REPUBLICI HRVATSKOJ, Osvrt na tržišni položaj u svijetu i europskoj uniji, legislativa i smjernice razvoja, HUKU, 2012.

²⁹ WOCCU; Our purpose; https://www.woccu.org/about/our_purpose; pristupljeno 31. kolovoza 2023.

4. IZABRANI POKAZATELJI POSLOVANJA KREDITNIH UNIJA U SVIJETU – SISTEM PEARLS

4.1. Općenito o sistemu PEARLS

PEARLS je akronim na engleskom za:

- P – *protection* – zaštita od gubitka,
- E – *effective financial structure* – efektivna financijska struktura,
- A – *asset quality* – kvaliteta imovine,
- R – *rates of return and cost* – omjeri povrata i troškova,
- L – *liquidity* – likvidnost,
- S – *signs of growth* – znakovi rasta.

To je standardizirani i sveobuhvatan alat za mjerenje financijskog zdravlja kreditnih unija. Sastoji se od 45 financijskih pokazatelja za mjerenje učinkovitosti u ključnim područjima i postavljanje puta prema poboljšanju. Ovaj alat stvorio je WOCCU 1980-ih, što je omogućilo porast pokreta kreditnih unija.³⁰

4.2. Zaštita od gubitka

Financijske institucije trebaju imati odgovarajuću likvidnost kako bi se zaštitile od gubitaka od loših kredita odvojeno od njihove rezerve kapitala. Na taj način dobiva se puno točnija slika zdravlja financijske institucije i pomaže boljoj zaštiti sredstva članova. Zaštita od gubitka se smatra potpunom kada kreditna unija može sve kredite pokriti za 100% iznosa ako kasne više od 12 mjeseci, a do 35% iznosa svih kredita ako kasne od 1 do 12 mjeseci plaćanja. Kada zaštita od gubitka kredita nije dobro provedena, može doći do prenapuhane vrijednosti imovine i imaginarne zarade. U novije vrijeme uprave kreditnih unija prihvaćaju ideju da se koristi veći iznos za rezervaciju za gubitke po kreditima, radije nego da se traži dopuštenje od svih članova da se koriste kapitalne rezerve kao pokriće za gubitke po kreditima.³¹

³⁰ WOCCU; The PEARLS system https://www.woccu.org/documents/preview/6_1_PEARLS_tool_V6, pristupljeno : 04.rujna 2023.

³¹ David C. Richardson, 2009., PEARLS monitoring system; https://www.woccu.org/documents/pearls_monograph;

4.3. Efektivna financijska struktura

Efektivna financijska struktura obuhvaća imovinu, obveze i kapital. Sustav PEARLS preporuča da 95% imovine bude zasluženno kroz prihode od kredita ili likvidnih ulaganja, a preostalih 5% imovine treba biti materijalna imovina. Obveze bi se prvenstveno (70-80%) trebale sastojati od depozita klijenata. Privlačenje štednje javnosti kamen je temeljac za zdrav rast kreditne unije i pokazatelj sposobnosti kreditne unije da ponudi atraktivne usluge. Struktura kapitala trebala bi se sastojati od 10-20% vlasničkog dioničkog kapitala (tj. dionice koje su kupili članovi koji su odvojeni iz depozita) i oko 10% institucionalnog kapitala. Institucionalni kapital je u biti zadržana zarada koja pomaže u poboljšanju isplativosti jer, za razliku od depozita, nema kamatu. Zadržavanje i korištenje institucionalnog kapitala za druge prihode aktivnosti pomaže osigurati dugoročnu profitabilnost i stabilnost kreditnih unija. Institucionalni kapital služi za financiranje imovine, poboljšanje dobitka i pokrivanje gubitka.³²

4.4. Kvaliteta imovine

U imovini kreditnih institucija se nalaze i krediti koje je kreditna unija izdala svojim članovima, uz kamate i naknadne. Kada dođe do neplaćanja kredita, dolazi do smanjenja imovine, što nije pogodno za poslovanje kreditnih unija. U slučaju da dođe do neplaćanja kredita, poželjno je da iznos ne premašuje 5% od sveukupnog iznosa cijelog kredita. Važno je i da postotak imovine koja ne donosi zaradu ne iznosi više od 5%, kako bi se lakše ostvarila dovoljna zarada. Sva imovina, koja ne donosi zaradu, trebala bi se financirati iz kapitala, kako se ne bi stvarale dodatne obveze te smanjivala zarada kreditnih unija.³³

4.5. Stope povrata i troškova

Četiri primarna omjera prate profitabilnost imovine kreditne unije, a ne samo ukupni prosječni prinos, to su kreditni portfelj, likvidna ulaganja, financijska ulaganja (tj. državni vrijednosni papiri/obveznice), te ostala nefinancijska ulaganja, kao što su razvoj nekretnina, poduzeća itd.

³² David C. Richardson, 2009., PEARLS monitoring system;
https://www.woccu.org/documents/pearls_monograph;

³³ WOCCOU; The PEARLS system https://www.woccu.org/documents/preview/6_1_PEARLS_tool_V6,
pristupljeno : 04.rujna 2023.

Dodatnih devet omjera koristi se za ispitivanje troškovnih stavki radi usklađivanja s imovinom kreditne unije, koji spadaju u kategorije troškova financijskog posredovanja, administrativnih troškova i rezervacije za gubitke po kreditima.

Troškovi financijskog posredovanja su kamate plaćene na depozite kredita, prinosi na vlasničke udjele i vanjska zaduženja. Za razliku od bankarskih institucija, koje će pokušati minimizirati svoje financijske troškove, kreditne unije bi trebale pokušati platiti što veću stopu bez ugrožavanja stabilnosti institucije.

Drugo područje su administrativni troškovi. Sistem PEARLS preporučuje da oni iznose 3-10% od ukupne imovine. Ovo je često izazovno područje za manje kreditne unije jer nemaju koristi od iste administrativne ekonomije kao banke. Na primjer, skloni su upravljati manjim veličinama zajmova koji zahtijevaju u biti iste administrativne resurse kao i veći, ali donose manje povrata.

Treće područje su rezervacije za gubitke po kreditima. Tradicionalni računovodstveni standardi obično uključuju rezervacije za gubitke po kreditima kao dio ukupnih administrativnih troškova. U stvarnosti to predstavlja sasvim drugu vrstu troška. Izravno je povezan s iskusnom kreditnom analizom i tehnikama naplate kredita. Izoliranjem ovog troška od ostalih administrativnih troškova, moguće je dobiti puno jasniju sliku loše prakse kreditne administracije u kreditnoj uniji.³⁴

4.6. Likvidnost imovine i znakovi rasta

Likvidnost se definira kao držanje dovoljno gotovine pri ruci za podizanje sredstava od strane klijenata, odvojeno od sredstava koja su dostupna za posuđivanje. Sistem PEARLS preporuča da se otprilike 15-20% depozita i drugih povučenih obveza održava kao rezerva likvidnosti. Čuvanje prekomjernih neaktivnih likvidnih sredstva (više od 20%) predstavljaju oportunitetni trošak i treba ih izbjegavati. Učinkovito upravljanje likvidnošću postaje mnogo važnije kako kreditna unija mijenja svoju financijsku strukturu kroz godine. Likvidnost se tradicionalno promatra u smislu raspoloživog novca koje kreditna unija može trošiti ili posuditi, varijabla koju isključivo kontrolira kreditna unija. Uz uvođenje štednih uloga na podizanje, koncept likvidnosti se radikalno mijenja. Likvidnost se sada odnosi na gotovinu potrebnu za podizanje, što je varijabla koju kreditna unija više ne može kontrolirati.³⁵

³⁴ David C. Richardson, 2009., PEARLS monitoring system; https://www.wocco.org/documents/pearls_monograph;

³⁵ WOCCO, The PEARLS Methodology; https://www.wocco.org/documents/preview/6_1_PEARLS_tool_V6;

Za mnoge kreditne unije, posebno one koje djeluju u izazovnim makroekonomskim kontekstima (visoka inflacija, monetarna devalvacija itd.), prilično agresivan rast nužan je samo da bi se održala trenutna vrijednost njihove imovine, a kamoli da bi se povećala.

PEARLS naglašava važnost stvarnog pozitivnog rasta (neto rasta nakon inflacije) i to čini analizom 5 ključnih područja:

- ukupna imovina,
- krediti,
- štednja,
- vlasnički udjeli,
- institucionalni kapital.³⁶

³⁶ WOCCO, The PEARLS Methodology; https://www.woccu.org/documents/preview/6_1_PEARLS_tool_V6;

5. KREDITNE UNIJE U REPUBLICI HRVATSKOJ

5.1. Analiza hrvatskog tržišta kreditnih unija

Prema informacijama koje HNB objavljuje, prema zadnjem ažuriranju (14.11.2022.)³⁷ u Hrvatskoj je trenutno aktivno 16 kreditnih unija koje su upisane u sudski registar, a to su:

1. ABC kreditna unija, Sisak
2. Kreditna unija Apoen, Valpovo
3. Kreditna unija Dukat, Viškovo
4. Kreditna unija Euro
5. Kreditna unija Fedelta, Split
6. Kreditna unija Gama, Zagreb
7. Kreditna unija Jamstvo, Županja
8. Kreditna unija Libertina, Čakovec
9. Kreditna unija Marjan, Split
10. Kreditna unija Noa, Osijek
11. Kreditna unija Sjenica, Čakovec
12. Kreditna unija Zagreb, Zagreb
13. Štednokred kreditna unija, Zagreb
14. Vrbovečka kreditna unija, Vrbovec
15. Zagorska kreditna unija, Zabok
16. Zanatska kreditna unija, Križevci

Prema podacima HNB-a, još četiri kreditne unije su u stečaju i osam kreditnih unija je u likvidaciji.³⁸ Kroz istraživanje tržišta, vidljivo je da je najčešće načelo na kojem se osnivaju kreditne unije u RH teritorijalno načelo. Prema tom načelu su osnovane sljedeće kreditne unije:

³⁷ HNB; Popis kreditnih unija <https://www.hnb.hr/temeljne-funkcije/supervizija/popis-kreditnih-unija> ; pristupljeno 28. kolovoza 2023.

³⁸ HNB; Popis kreditnih unija <https://www.hnb.hr/temeljne-funkcije/supervizija/popis-kreditnih-unija> ; pristupljeno 28. kolovoza 2023.

Tablica 1. Popis kreditnih unija po teritorijalnom načelu

KREDITNA UNIJA	TERITORIJALNO NAČELO OSNIVANJA
<i>ABC kreditna unija</i>	Pravo na članstvo imaju svi građani Sisačko-moslavačke županije
<i>Kreditna unija Apoena</i>	Pravo na članstvo imaju svi građani, trgovci pojedinci i obrtnici sa sjedištem u Osječko-baranjskoj županiji
<i>Kreditna unija Dukat</i>	Pravo na članstvo imaju svi građani Primorsko-goranske županije
<i>Kreditna unija Fedelta</i>	Pravo na članstvo imaju svi građani, trgovci pojedinci i obrtnici sa sjedištem u Splitsko-dalmatinskoj županiji
<i>Kreditna unija Gama</i>	Pravo na članstvo imaju svi građani, trgovci pojedinci i obrtnici sa sjedištem u Gradu Zagrebu
<i>Kreditna unija Jamstvo</i>	Pravo na članstvo imaju svi građani, trgovci pojedinci i obrtnici sa sjedištem u Vukovarsko-srijemskoj županiji
<i>Kreditna unija Libertina</i>	Pravo na članstvo imaju svi građani, trgovci pojedinci i obrtnici sa sjedištem u Međimurskoj županiji
<i>Kreditna unija Marjan</i>	Pravo na članstvo imaju svi građani Splitsko-dalmatinske županije
<i>Kreditna unija Noa</i>	Pravo na članstvo imaju fizičke osobe koje obavljaju gospodarsku djelatnost proizvodnjom i prometom robe ili pružanjem usluga na tržištu; OPG-ovi; siromašni, koji ne mogu dobiti kredit u drugim bankama jer nemaju dovoljnu garanciju te mali projekti koji ne zanimaju komercijalne banke; nezaposleni; početnici; osobe s posebnim potrebama na području Osječko-baranjske županije
<i>Kreditna unija Sjenica</i>	Pravo na članstvo imaju svi građani Međimurske županije
<i>Kreditna unija Zagreb</i>	Pravo na članstvo imaju svi građani Grada Zagreba
<i>Zagorska kreditna unija</i>	Pravo na članstvo imaju svi građani Krapinsko-zagorske županije
<i>Zanatska kreditna unija</i>	Pravo na članstvo imaju svi građani, trgovci pojedinci i obrtnici sa sjedištem na području Koprivničko-križevačke županije

Izvor: izrada autora

Za vrijeme pisanja ovog rada, za kreditnu uniju Euro, Štednokred kreditnu uniju i Vrbovečku kreditnu uniju nisu bili dostupni podaci o poslovanju.

Prema podacima koji su dostupni, te teritorijalnoj podjeli, po dvije kreditne unije se nalaze u Osječko-baranjskoj, Splitsko-dalmatinskoj, Međimurskoj županiji i Gradu Zagrebu, a po jedna u Sisačko-moslavačkoj, Primorsko-goranskoj, Vukovarsko-srijemskoj, Krapinsko-zagorskoj te Koprivničko-križevačkoj županiji. Prema Tablici 1., u kreditne unije u Sisačko-moslavačkoj, Primorsko-goranskoj te Krapinsko-zagorskoj županiji mogu se učlaniti svi građani, dok u ostalim navedenim županijama to mogu učiniti i trgovci pojedinci te obrtnici sa sjedištem na području te županije.

5.2. Izazovi poslovanja kreditnih unija

Iako je u Hrvatskoj došlo do naglog pada poslovanja kreditnih unija zadnjih godina³⁹, a s time i povećanog smanjenja članova, kreditne unije se suočavaju s određenim izazovima dok pokušavaju osigurati i provodi načela poslovanja. Jedan od glavnih izazova poslovanja kreditnih unija je pratiti korak s poslovanjem velikih financijskih institucija. One imaju nekoliko prednosti u odnosu na kreditne unije koje ih čine konkurentnijima u financijskoj industriji, u smislu opsega, resursa i diversifikacije. To im omogućuje ponudu novijih proizvoda i usluga, dosezanje šire baze kupaca i učinkovitije izdržavanje gospodarskih promjena na tržištu. Budući da imaju veće fondove kapitala i resursa, mogu ulagati u najnovije tehnologije, naprednu analitiku i vrhunski softver. To znači da mogu ponuditi inovativnije i prilagođenije proizvode i usluge svojim klijentima, što kreditne unije možda neće moći uspjeti zbog svoje manje veličine. Osim toga, velike financijske institucije mogu iskoristiti svoju veličinu za pregovaranje o boljim cijenama i uvjetima s dobavljačima i prodavačima, čime smanjuju svoje operativne troškove i prenose uštede svojim klijentima. Jedna od najvećih prepreka s kojom se kreditne unije suočavaju kako bi ostale konkurentne je oslanjanje na zastarjele procese i ručno prikupljanje podataka o potrošačima. Neke kreditne unije još uvijek koriste papirnate sustave za upravljanje računima članova, zahtjevima za kredit i drugim transakcijama, što može dovesti do pogrešaka i kašnjenja u obradi. Ovi ručni sustavi također otežavaju kreditnim sindikatima brzu i točnu analizu podataka, što može utjecati na njihovu sposobnost donošenja informiranih odluka i pružanja personaliziranih usluga svojim članovima. Neke kreditne unije još uvijek se oslanjaju na osobne posjete ili

³⁹ Krišto, J., Omerzo, I., & Zec, I. (2020). Credit unions in Croatia: challenges ahead and far forward. *International Journal of Diplomacy and Economy*, 6(2), 139-155.

telefonske pozive kako bi prikupile informacije o svojim članovima, umjesto da koriste online ili mobilne alate. To može biti značajna prepreka privlačenju i zadržavanju mlađih, tehnički potkovanih članova koji preferiraju digitalne kanale. Korištenje zastarjelih metoda također može utjecati na sposobnost kreditnih unija da se natječu s većim financijskim institucijama. Tradicionalne banke već su uložile u sofisticirane alate za analizu podataka i automatizirane procese, koji im omogućuju brzu i učinkovitu obradu zahtjeva za kredit i zahtjeva za otvaranje računa. To kreditne unije stavlja u nepovoljan položaj kada je riječ o pružanju usluga svojim članovima, koji očekuju besprijeekorno i personalizirano iskustvo. Kreditne unije moraju pronaći načine da angažiraju svoje članove i izgrade trajne odnose. Angažman članova ključan je za rast i konkurentnost kreditnih sindikata. Međutim, mnoge kreditne unije bore se kako bi učinkovito angažirale svoje članove. Jedan od razloga zašto je kreditnim sindikatima teško angažirati svoje članove je povećana konkurencija u industriji financijskih usluga. Banke, na primjer, nude slične usluge kao kreditne unije i imaju više resursa za ulaganje u strategije angažmana članova.⁴⁰

5.3. Stručna udruženja kreditnih unija – HUKU

Hrvatska udruga kreditnih unija (HUKU) osnovana je 1. srpnja 2011. godine sa sjedištem u Zagrebu na inicijativu devet kreditnih unija. Usvojila je Etički kodeks, u kojem su određeni standardi ponašanja i poslovanja kojeg se sve članice moraju pridržavati. Poštujući standarde članice doprinose odgovornom i profesionalnom obnašanju svoje funkcije.⁴¹

Hrvatska udruga kreditnih unija se zalaže za stvaranje adekvatnog zakonodavnog okvira unutar kojeg će biti zadovoljeni pojedinačni interesi članova, ali i interes Republike Hrvatske putem raznih vidova društveno korisnog financiranja i uključivanja kreditnih unija u programe poticanja gospodarstva.

Ciljevi Hrvatske udruge kreditnih unija su:⁴²

1. promicanje i zastupanje interesa kreditnih unija,
2. davanje mišljenja i prijedloga državnim tijelima pri donošenju propisa iz područja djelovanja kreditnih unija,
3. pružanje stručne i druge pomoći pri poslovanju kreditnih unija,

⁴⁰ Six challenges facing small credit unions; <https://news.cuna.org/articles/119661-6-challenges-facing-small-credit-unions>; pristupljeno 29. kolovoza 2023.

⁴¹ HUKU – Hrvatska udruga kreditnih unija - <https://hukreditneunije.hr/onama.html> ; pristupljeno 28. kolovoza 2023.

⁴² HUKU – Hrvatska udruga kreditnih unija - <https://hukreditneunije.hr/onama.html> ; pristupljeno 28. kolovoza 2023.

4. organiziranje stručnih savjetovanja,
5. informiranje javnosti kroz glasila javnog priopćavanja o radu kreditnih unija,
6. razvijanje programa međunarodne suradnje, i
7. jačanje suradnje sa srodnim organizacijama u Hrvatskoj.

Kreditne unije članice Hrvatske udruge kreditnih unija:⁴³

1. ABC Kreditna unija
2. Kreditna unija Apoen
3. GAMA Kreditna unija
4. Kreditna unija Dukat
5. Kreditna unija Jamstvo
6. Kreditna unija Libertina
7. Kreditna unija Marjan
8. Kreditna unija Noa
9. Zagorska Kreditna unija

Najvažnija je zadaća, prema Programu rada Udruge za 2012. godinu, unaprjeđenje zakonske regulative koja propisuje rad kreditnih unija. Konačni cilj bi bio artikulacija zajedničkih interesa kako bi se stvorila pozitivna poduzetnička klima za povećanje mogućnosti otvaranja novih radnih mjesta i samozapošljavanja. HUKU smatra kako je važno štedne uloge u kreditnim unijama osigurati na jednak način i u jednakom iznosu kao što su osigurani štedni uložci u bankama. Kreditne unije bi osiguravanjem štednih uloga postale značajno konkurentnije u smislu privlačenja izvora kapitala, a premija na rizik u smislu potrebe plaćanja visoke kamatne stope na depozite ne bi bila toliko izražena. Također bi došlo do usitnjavanja depozitne baze ulaskom novih članova, a krajnji rezultata bi bila povoljnija aktivna kamatna stopa za klijente, odnosno članove kreditne unije. Stav Hrvatske udruge kreditnih unija je kako je iznimno važno da se zakonom propiše kako depoziti i novčana sredstva na računu za namiru, koje kreditna unija drži u kreditnoj instituciji, ne mogu biti predmetom likvidacijske ili stečajne mase kreditne institucije. Alternativno rješenje bi bilo da se omogući otvaranje računa za redovito poslovanje kod Hrvatske narodne banke. Načelo uzajamnosti je, smatra HUKU, osnovna značajka po kojoj se kreditne unije razlikuju od drugih financijskih institucija te je isto potrebno svakako zadržati. Međutim, ako se uzme u obzir da u devet županija Republike Hrvatske ne postoje registrirane kreditne unije, potrebno je proširiti teritorijalno načelo na više jedinica regionalne odnosno

⁴³ HUKU – Hrvatska udruga kreditnih unija - <https://hukreditneunije.hr/onama.html> ; pristupljeno 29. kolovoza 2023.

područne samouprave, čime bi se omogućio razvoj kreditnih unija na cjelokupnom teritoriju države.⁴⁴

Kriterij isključivog prebivanja na određenom području je potrebno proširiti na rad, prebivanje ili posjedovanje nekretnine na određenom području. Europske zemlje se uobičajeno vode praksom da članovi uže obitelji stječu pravo na članstvo, bez obzira na pojedinačno ispunjavanje kriterija.

HUKU je također stajališta kako je nužno proširiti članstvo u kreditnim unijama i na zadruge i udruge te pravne osobe odnosno male poduzetnike uz ograničenje broja članova u odnosu na ukupni broj članova kreditne unije, kao i maksimalnog postotka ukupnog iznosa članskih udjela. Navedenim promjenama bi se ujedno proširile mogućnosti financiranja i na pravne osobe. Također, kada bi se osmislio program financiranja za pojedine kategorije poduzetnika, kreditne unije bi postale rješenjem kojim bi se zadovoljile potrebe za kapitalom u fazama razvoja poduzetnika u kojima je financiranje standardnim bankarskim proizvodima neizvedivo.⁴⁵

Kako predmetno odobrenje nije izdano niti jednoj kreditnoj uniji, HUKU drži kako je moguće poslove platnog prometa obavljati u ime i za račun poslovne banke s kojom bi kreditna unija zaključila ugovor. Na taj bi se način omogućilo proširenje usluga, a time i sama konkurentnost te ostvarila dodatna korist za članove obavljanjem više usluga na jednom mjestu.

Odredbe zakona, vezano uz zaprimanje novčanih depozita koje je ograničeno isključivo na članove, sindikate i druge, potrebno je proširiti na zaprimanje novčanih depozita ili kredita od tijela državne uprave, međunarodnih organizacija i fondova, jedinica lokalne i regionalne samouprave te drugih pravnih osoba sukladno ograničenjima koje bi definirale odredbe o članstvu pravnih osoba u kreditnoj uniji.

Proširenjem mogućnosti financiranja bi se otvorile mogućnosti društveno korisnog poslovanja kroz uključivanje u programe financiranja Ministarstva i ostalih državnih tijela, kao i međunarodnih institucija.⁴⁶

⁴⁴ HUKU – O udruženju; <https://hukreditneunije.hr/o-nama/>; pristupljeno 30. kolovoza 2023.

⁴⁵ KREDITNE UNIJE U REPUBLICI HRVATSKOJ, Osvrt na tržišni položaj u svijetu i europskoj uniji, legislativa i smjernice razvoja, HUKU, 2012.

⁴⁶ KREDITNE UNIJE U REPUBLICI HRVATSKOJ, Osvrt na tržišni položaj u svijetu i europskoj uniji, legislativa i smjernice razvoja, HUKU, 2012.

5.4. Analiza poslovanja kreditne unije GAMA

Štedno-kreditna zadruga GAMA sa sjedištem u Zagrebu, osnovana je 2002. godine. Sukladno Zakonu o kreditnim unijama preoblikovana je u današnju kreditnu uniju 2009. godine, nakon dobivenog odobrenja za rad od Hrvatske narodne banke.⁴⁷

Za svoje članove obavlja sljedeće poslove:

- prima novčane depozite u eurima,
- odobrava kredite u eurima,
- obavlja mjenjačke poslove,
- dodjeljivanje novčane pomoći,
- davanje jamstva za obveze članova kreditne unije u eurima,
- primanje bespovratnih novčanih sredstava od međunarodnih institucija.

Od samog početka Kreditna unija GAMA svoje poslovanje temelji na uzajamnosti i korektnosti nastojeći biti prepoznata kao mala, efikasna, moderna i pouzdana financijska institucija koja svoje poslovanje prilagođava svom članu i prepoznaje njegove potrebe. Ciljevi kreditne unije GAMA su: rast na tržištu, povećanje broja proizvoda i usluga koje mogu pružiti svojim članovima, uz stalno povećanje svijesti o sveopćoj korisnosti kreditnih unija.

Kreditna unija GAMA, kao članica, aktivno sudjeluje u radu Hrvatske udruge kreditnih unija. Predsjednica Hrvatske udruge kreditnih unija je članica uprave Kreditne unije GAMA Željka Pirija-Benaković.⁴⁸

Članom Kreditne unije GAMA može postati građanin koji ima prebivalište u Gradu Zagrebu, odnosno trgovac pojedinac ili obrtnik sa sjedištem u Zagrebu. Potrebno je podnijeti zahtjev za pristupanje u kreditnu uniju u pisanom obliku, prema Zakonu o kreditnim unijama. Nadzorni odbor kreditne unije odlučuje o zahtjevu. Nakon dobivenog odobrenja potrebno je dati Izjavu o prihvaćanju Statuta kreditne unije GAMA, ovjerenu od strane javnog bilježnika i uplatiti članski udjel. Također, nužno je s djelatnicima podijeliti osobne podatke poput imena, prezimena, OIB-a i e-mail adrese.⁴⁹

Način rada kreditnih unija usmjeren je na poslovanje s članovima kreditne unije, pa i u ovom slučaju kredit mogu ugovoriti samo kreditno sposobni članovi Kreditne unije GAMA.

U sljedećoj tablici nalaze se uvjeti kreditiranja:

⁴⁷ Kreditna unija Gama: <https://ku-gama.hr/o-nama>; pristupljeno 28. kolovoza 2023.

⁴⁸ Kreditna unija Gama: <https://ku-gama.hr/>; pristupljeno 28. kolovoza 2023.

⁴⁹ Kreditna unija GAMA: <https://ku-gama.hr/zastita-osobnih-podataka-3>; pristupljeno 28. kolovoza 2023.

Tablica 2. Uvjeti kreditiranja u KU GAMA

UVJETI KREDITIRANJA	
Iznos kredita	Od 700,00 do 2.700,00 eura
Rok otplate	od 12 mjeseca do 60 mjeseci
Redova kamata	ovisi o roku dospijea, fiksna, od 4,04% do 5.62%
Interkalarna kamata	stopa u visini redovne kamate
EKS	do 8,80%
Naknada za obradu kreditnog zahtjeva	1,50%-2,85% od iznosa kredita
Otplata kredita	jednakim mjesečnim anuitetima
Valutna klauzula	kredit se isplaćuje u eurima po srednjem tečaju; kredit se otplaćuje u eurima po srednjem tečaju, s time da tečaj ne može biti niži od tečaja na dan ugovaranja kredita; primjenjuje se tečajna lista HNB-a
Zatezna kamata	stopa u visini zakonske kamatne stope
Namjenski depozit	bez depozita
Osnovni instrumenti osiguranja	bjanko zadužnica, suglasnost o zapljeni

Izvor: Uvjeti kreditiranja i primjer kalkulacije kredita od 01.07.2023., <https://ku-gama.hr/usluge/kredit>

Kreditna unija GAMA zadržava pravo odbiti kreditni zahtjev bez obrazloženja.

Rok otplate može biti od jedne do tri godine, a obavlja se u jednakim mjesečnim anuitetima.

Mjesečne naknade za usklađivanje i vođenje kredita nema, dok je naknadu za obradu kreditnog zahtjeva moguće platiti iz sredstava kredita.

Osiguranje povrata kredita za sve iznose podrazumijeva bjanko zadužnicu i izjavu o zapljeni po pristanku dužnika za korisnika kredita i jamce potvrđene kod javnog bilježnika.

Potrebna dokumentacija:

- obrasci kreditne unije za kredit,
- potvrda o visini mirovine koju izdaje Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, ukoliko je tražitelj kredita ili jamac umirovljenik,
- porezne kartice za zadnje dvije godine, za tražitelja kredita i jamca,
- promet po tekućem računu za zadnjih šest mjeseci za tražitelja kredita i jamca,
- zadnje tri isplatne liste ili tri zadnje obavijesti o mirovinskim primanjima za tražitelja kredita i jamca,

- preslika osobne iskaznice za tražitelja kredita i jamca,
- preslika kartice tekućeg računa za tražitelja kredita i jamca,
- dokument na kojima je iskazan OIB,
- upitnik za tražitelja kredita i jamca,
- bjanko zadužnica.⁵⁰

U sljedećoj tablici je primjer gotovinskog nenamjenskog kredita od 02.01.2023. godine. Fiksna kamatna stopa iznosi 5.59% godišnje sa EKS-om do 8,80%. Naknadna za obradu kredita iznosi 2,85% od ukupnog iznosa kredita koja će se naplatiti jednokratno. Kreditna unija GAMA ne naplaćuje mjesečnu naknadu za usklađivanje i vođenje kredita. Uz navedene uvjete, prvi kredit od 1.400,00 eura, s rokom otplate od 24 mjeseca imat će iznos anuiteta od 61,79 eura, dok će za drugi kredit od 2.700,00 eura, s rokom otplate od 24 mjeseca, anuitet iznositi 119,17 eura.

Tablica 3. Reprezentativni primjer gotovinskog nenamjenskog kredita

Iznos kredita u EUR	1.400,00	2.700,00
Fiksna kamatna stopa (godišnja)	5.59%	5,59%
EKS	8,80%	8,80%
Naknada za obradu kredita	2,85% od iznosa kredita (jednokratno)	2,85% od iznosa kredita (jednokratno)
Mjesečna naknada za usklađivanje i vođenje kredita	bez naknade	bez naknade
Rok otplate	24 mjeseca	36 mjeseci
Broj anuiteta	24	36
Iznos anuiteta u EUR	61,79	119,17
Zbrojeni iznos glavnice, kamata i troškova po kreditu u EUR	1.522,86	2.937,03

Izvor: Uvjeti kreditiranja i primjer kalkulacije kredita od 01.07.2023., <https://ku-gama.hr/usluge/kredit>

Za postizanje financijske sigurnosti i za lakše ostvarenje budućih ciljeva članovi kreditne unije trebali bi se uključiti u proces štednje što prije, odnosno štednja bi svim trebala postati prioritet. Kreditna unija GAMA nudi povoljne kamatne stope za štednju koja se može oročiti na rok od

⁵⁰ Kreditna unija GAMA; Krediti: <https://ku-gama.hr/usluge/kredit>; pristupljeno 28.kolovoza 2023.

6 do 36 mjeseci, a kamatne stope kreću se od 0,50 % pa sve do 3,58%. Kao i kod ostalih kreditnih unija, štedni ulozi nisu osigurani kod nadležne državne agencije. Svojim članovima također nude uslugu otkupa efektivnog stranog novca u ime i za račun Erste&Steiermaerkische Bank d.d. bez naknade. Prilikom obavljanja mjenjačkih poslova postupaju sukladno uvjetima i načinu utvrđenim propisima kojima se uređuje poslovanje ovlaštenih mjenjača.

Član kreditne unije može ugovoriti štednju u kreditnoj uniji, no članovi koji štede kod drugih kreditnih institucija nemaju mogućnost sudjelovati u donošenju odluka i nadzoru rada kao članovi skupštine.⁵¹

5.5. Analiza poslovanja kreditne unije Zagreb

Kreditna unija Zagreb osnovana je 2012. godine, te je upisana u Trgovačkom sudu u Zagrebu. Sjedište ima u Zagrebu, u Gundulićevoj 7. Predmet poslovanja unije prema NKD-u su:

- primanje novčanih depozita članova kreditne unije u domaćoj valuti,
- dodjeljivanje novčane pomoći članovima kreditne unije,
- davanje jamstva za obveze članova kreditne unije u domaćoj valuti,
- primanje bespovratnih novčanih sredstava od međunarodnih institucija.⁵²

Pravo na članstvo imaju svi građani i građanke grada Zagreba. Osoba koja bi htjela postati članom kreditne unije Zagreb mora u pisanom obliku podnijeti Zahtjev za pristupanje kreditnoj uniji i uplatiti članski udjel u iznosu od 66,36 eura. Zahtjev za pristupanje kreditnoj uniji odobrava Nadzorni odbor jednoglasnom odlukom svih članova. Kada se Zahtjev odobri, osoba mora potpisati izjavu o prihvaćanju Statuta kreditne unije, koju ovjeri kod javnog bilježnika.

Prava i obveze članova kreditne unije Zagreb su propisane Zakonom i Statutom, kao i obveze koje Kreditna unija ima prema svojim članovima u redovitom poslovanju.⁵³

Kreditna unija Zagreb nudi kredite od 1.000,00 do 7.000,00 eura i na rok od 12 do 60 mjeseci. Na njihovoj stranici nalazi se kalkulator kredita na kojemu potrošač odabere određeni iznos i rok, a on izračuna mjesečnu ratu, depozit te eskontnu kamatnu stopu. Može se i odmah po izračunu predati *online* zahtjev.

Potrebni dokumenti za izdavanje kredita su: Zahtjev za kredit – papirnati obrazac ili online, Dokaz o primanjima tj. platna lista ili mirovina i ispis prometa po tekućem računu za tekuću

⁵¹ Kreditna unija GAMA: <https://ku-gama.hr/usluge/stednja>; pristupljeno 28.kolovoza 2023.

⁵² Kreditna unija Zagreb: <https://kreditnaunijazagreb.hr/o-nama>; pristupljeno 28.kolovoza 2023.

⁵³ Članstvo – Kreditna unija Zagreb; <https://kreditnaunijazagreb.hr/clanstvo>; pristupljeno 30.kolovoza 2023.

godinu. Dokumenti se mogu dostaviti na tri načina: online zahtjevom, mailom ili osobnim dolaskom u poslovnicu.

U Tablici 4. mogu se vidjeti uvjeti kreditiranja u kreditnoj uniji Zagreb.

Tablica 4. Uvjeti kreditiranja KU Zagreb

UVJETI KREDITIRANJA	
Iznos kredita	ovisi o dužnikovoj kreditnoj sposobnosti
Rok otplate	od 12 mjeseca do 60 mjeseci
Redova kamata	ovisi o roku dospijeca, fiksna, od 4,50% do 7,25%
Interkalarna kamata	stopa u visini redovne kamate
EKS	do 7,61%
Naknada za obradu kreditnog zahtjeva	ovisi o roku dospijeca, od 0,00% do 2,00% jednokratno od iznosa kredita
Korištenje kredita	jednokratno, gotovinskom ili bezgotovinskom isplatom
Otplata kredita	jednakim mjesečnim anuitetima
Valutna klauzula	kredit se isplaćuje u eurima po srednjem tečaju; kredit se otplaćuje u eurima po srednjem tečaju, s time da tečaj ne može biti niži od tečaja na dan ugovaranja kredita; primjenjuje se tečajna lista HNB-a
Zatezna kamata	stopa u visini zakonske kamatne stope
Namjenski depozit	0%, 10% ili 20% od iznosa kredita s rokom dospijeca 6 mjeseci duže od otplate kredita
Osnovni instrumenti osiguranja	bjanko zadužnica, suglasnost o zapljeni
Dodatni instrumenti osiguranja (po potrebi)	namjenski depozit, jedan ili više sudužnika i /ili jamaca - plataca

Izvor: Uvjeti kreditiranja, <https://kreditnaunijazagreb.hr/kredit>

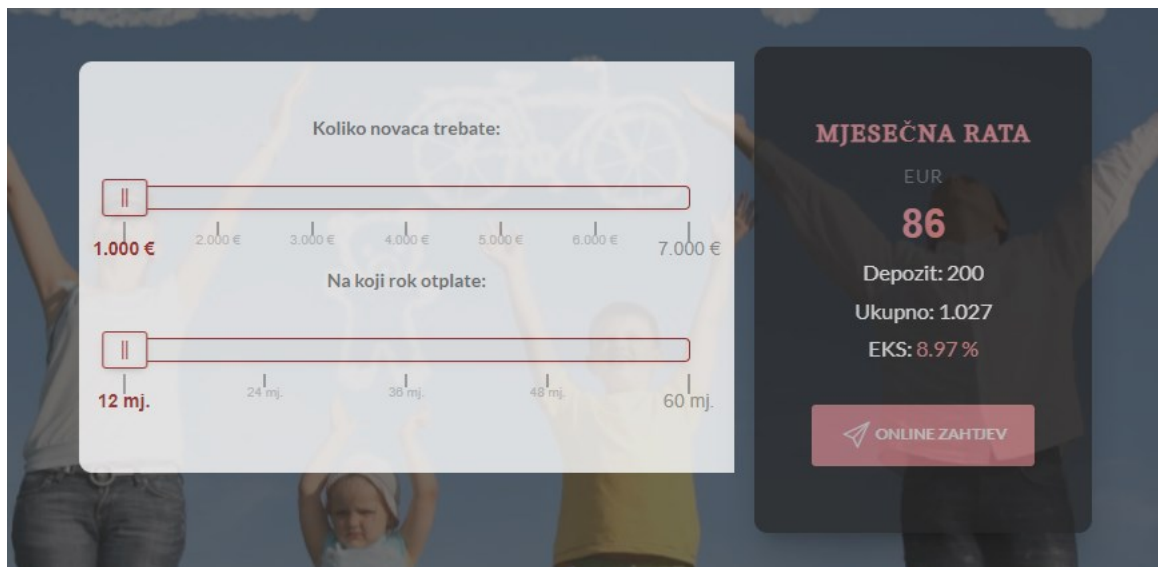
Postoje još i dodatni troškovi što se tiče uzimanja kredita. To su: troškovi javnog bilježnika, troškovi učlanjenja i naknade za obradu.⁵⁴

Slika 1 i Slika 2 prikazuju dvije opcije kreditiranja. Na slici 1 prikazan je kredit u iznosu od 1.000,00 eura s rokom otplate na 12 mjeseci, gdje mjesečna rata iznosi 86 eura, sa depozitom

⁵⁴ Krediti – kreditna unija Zagreb, preuzeto sa: <https://kreditnaunijazagreb.hr/kredit>

od 200 eura i kamatnom stopom od 8,97%. Ukupni iznos kredita s kamatama u konačnici iznosi 1.027,00 eura.

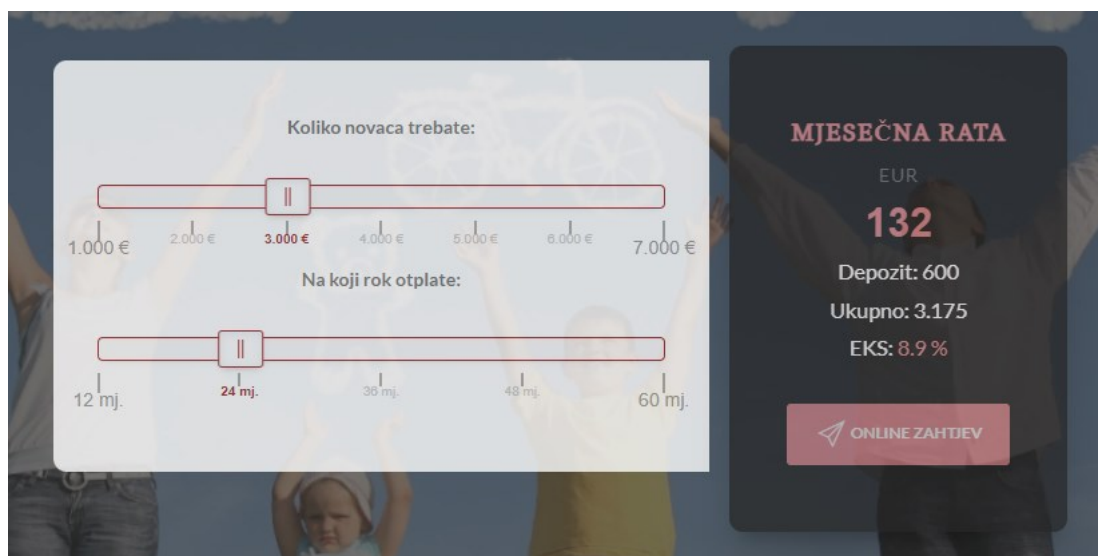
Slika 1. Odabir iznosa kredita od 1.000 EUR na 12 mjeseci

Izvor: Kreditni kalkulator KU Zagreb; <https://kreditnaunijazagreb.hr/kreditni>

Na Slici 2 prikazan je iznos kredita od 3.000,00 eura, s rokom otplate od 24 mjeseci, pri čemu je depozit 600 eura, rata 132.00 eura, a kamatna stopa iznosi 8,9%. Ukupni iznos kredita s kamatama u konačnici iznosi 3.175,00 eura.

Slika 2. Odabir iznosa kredita od 3.000 EUR na 24 mjeseci

Izvor: Kreditni kalkulator KU Zagreb; <https://kreditnaunijazagreb.hr/kreditni>

Prema podacima na web stranici, kreditna unija Zagreb nudi tri vrste štednje:

- do 20.000,00 EUR, kamatna stopa do 3,50 %, fiksna, sa rokom manjim od 48 mjeseci,

- do 50.000,00 EUR, kamatna stopa do 4,50%, fiksna, sa rokom do 48 mjeseci,
- više do 50.000,00 EUR, kamatna stopa do 6,00%, fiksna, rok duži od 48 mjeseci.

U Tablici 5. može se vidjeti kako su kamate na štednju u eurima relativno visoke, iz razloga što dobit u kreditnim unijama nije primarni cilj, stoga velika razlika u kamatama na kredit i kamatama na štednju ne bi trebala postojati.

Tablica 5. Info kamatne stope za štednju KU Zagreb

Iznos u EUR	Ročnost u mjesecima			
	12 do 24	25 do 36	37 do 48	više od 48
do 10.999	2,00 %	2,50 %	3,00 %	3,50 %
11.000 do 21.499	2.50 %	3,00 %	3,50 %	4,00 %
21.500 do 49.999	3,00 %	3,50 %	4,00 %	4,50 %
50.000	4,50 %	5,00 %	5,50 %	6,00 %

Izvor: Info kamatne stope; <https://kreditnaunijazagreb.hr/stednja>

Korisnik može birati između oročene i rentne štednje. Ako se izabere oročena štednja, kamate će se obračunavati jednom godišnje te zatim isplatiti ili pripisati glavnici. Ukoliko se pripisu glavnici postiže se efekt multiplikatora jer se na tu kamatu i u sljedećem razdoblju pripisuje kamata. Ako se izabere rentna štednja, kamate se obračunavaju i isplaćuju jednom mjesečno. Takva štednja također služi za osiguranje dodatnog mjesečnog prihoda. Osim toga moguća je isplata prije isteka roka štednje, ukoliko to korisnik zatraži. Ako se ne radi o zloupotrebi takve mogućnosti, korisniku se neće zaračunavati nikakvi penali ni kamate.⁵⁵

⁵⁵ Kreditna unija Zagreb, <https://kreditnaunijazagreb.hr/stednja>; pristupljeno 30. kolovoza 2023.

6. ZAKLJUČAK

Usluge kreditnih unija namijenjene su samo njihovim članovima. Kreditne unije se osnivaju na temelju određenih načela, od kojih je najčešće načelo teritorijalnosti. Svaka kreditna unija se sastoji od uprave, nadzornog odbora te skupštine. Svojima članovima nude kredite uz relativno povoljne kamate, a u novije vrijeme nude i štednju te usluge mjenjačnice. Za nadzor kreditnih unija je najčešće zadužena središnja banka države u kojoj se nalazi, ali to može biti i ministarstvo ili udruženje koje je osnovano na nacionalnoj razini. Na globalnoj razini, kreditne unije se udružuju u Svjetsko vijeće kreditnih unija koje pomaže i promovira rad kreditnih unija. Kako bi se pokazalo kako kreditne unije posluju na svjetskoj razini, Svjetsko vijeće kreditnih unija preporuča da se služe sistemom „PEARLS“ kako bi se moglo uspoređivati poslovanje unije putem izabranih pokazatelja poslovanja. Kreditne unije u Hrvatskoj su pod nadzorom Hrvatske narodne banke, a neke su uključene u rad Hrvatske udruge kreditnih unija. Neki od izazova poslovanja kreditnih unija mogu biti: konkurencija od strane banaka i drugih depozitnih institucija, zastarjela tehnologija, načini prikupljanja podataka članova. Usporedbom Kreditne unije Zagreb i Kreditne unije Gama, može se primijetiti kako Kreditna unija Zagreb nudi veće iznose kredita s duljim vremenom otplate istih. Međutim, jedan od nedostataka Kreditne unije Zagreb je viša kamatna stopa na kredite u usporedbi s Kreditnom unijom Gama. Također, još neke od prednosti Kreditne unije Gama su nepostojanje namjenskog depozita te potreba za dodatnim instrumentom osiguranja.

Popis literature

1. Knjiga: Leko, V., & Stojanović, A. (2018). Financijske institucije i tržišta.
2. Zakon o kreditnim unijama, NN 141/06, 25/09, 90/11, (2011.)
[;https://www.zakon.hr/z/488/Zakon-o-kreditnim-unijama](https://www.zakon.hr/z/488/Zakon-o-kreditnim-unijama)
3. Krišto, J., Omerzo, I., & Zec, I. (2020). Credit unions in Croatia: challenges ahead and far forward. *International Journal of Diplomacy and Economy*, 6(2), 139-155.
4. Godišnje izvješće rada Svjetskog vijeća kreditnih unija za 2019. godinu.
https://www.woccu.org/documents/preview/2019_Annual_Report_English
5. Godišnje statističko izvješće Svjetskog vijeća kreditnih unija za 2019. godinu
https://www.woccu.org/documents/2019_Statistical_Report
6. HUKU (2012.) Kreditne unije u republici Hrvatskoj
7. Ayadi, R., Keoula, M., Pieter De Groen, W., Mathlouthi, W., & Sassi, I. (2017). Bank and Credit Union Business Models in the United States.
8. Mazūre, G. (2011). Development of credit unions as instrument for expansion of crediting. *Rural Development 2011*, 136. <https://bit.ly/2QiBIpi>
9. McKillop, D., & Wilson, J. O. (2011). Credit unions: A theoretical and empirical overview. *Financial Markets, Institutions & Instruments*, 20(3), 79-123.
<https://bit.ly/3yhtqPE>
10. Wheelock, D. C., & Wilson, P. W. (2011). Are credit unions too small?. *Review of Economics and Statistics*, 93(4), 1343-1359.
<http://real.stlouisfed.org.s3.amazonaws.com/wp/2008/2008-033.pdf>
11. Bylaws, C. U. (2020). World Council of Credit Unions.
12. Web stranice Svjetskog vijeća kreditnih unija <https://www.woccu.org>
13. Chepkwei, A. K. (2018). Sustainable strategic growth, savings and credit cooperative society and credit union industry: a global overview. *Journal of Strategic Management*, 3(1), 37-56.
14. Goglio, S., & Kalmi, P. (2017). Credit unions and co-operative banks across the world. *The Oxford handbook of mutual, co-operative, and co-owned business*.
15. The PEARLS methodology,
https://www.woccu.org/documents/preview/6_1_PEARLS_tool_V6
16. Web stranice Hrvatskog vijeća kreditnih unija <https://hukreditneunije.hr>
17. Kreditne unije, HNB; <https://www.hnb.hr/-/kreditne-unije>
18. Find, join or start a credit union, dostupno na: <https://mycreditunion.gov/about-credit-unions/find-join-start>

19. Statistički izvještaj WOCCU 2021.
https://www.woccu.org/documents/2021_Statistical_Report
20. Statistički izvještaj WOCCU 2020.
https://www.woccu.org/documents/2020_Statistical_Report
21. Statistički izvještaj WOCCU 2019.
https://www.woccu.org/documents/2019_Statistical_Report
22. Statistički izvještaj WOCCU 2018.
https://www.woccu.org/documents/2018_Statistical_Report
23. Web stranice Credit union public service, <https://www.pscu.ca/Home/>
24. Web stranice Kreditne unije Zagreb: <https://kreditnaunijazagreb.hr>
25. Web stranice Kreditne unije Gama: <https://ku-gama.hr>

Popis tablica

Tablica 1. Popis kreditnih unija po teritorijalnom načelu	19
Tablica 2. Uvjeti kreditiranja u KU GAMA	25
Tablica 3 Reprezentativni primjer gotovinskog nenamjenskog kredita	26
Tablica 4. Uvjeti kreditiranja KU Zagreb	28
Tablica 5. Info kamatne stope za štednju KU Zagreb	30

Popis slika

Slika 1. Odabir iznosa kredita od 1.000 EUR na 12 mjeseci	29
Slika 2. Odabir iznosa kredita od 3.000 EUR na 24 mjeseci	29

Životopis

Marija Černauš rođena je 13. studenog 1999. u Zagrebu. Završila je Ekonomsku, turističku i ugostiteljsku srednju školu, smjer ekonomist 2018. godine. Ekonomski fakultet u Zagrebu upisala je odmah nakon završetka srednje škole u 2018. godini, Preddiplomski stručni studij, smjer Računovodstvo i financije. Smjer Računovodstvo i financije odabrala je zbog želje za usavršavanjem znanja vezanih uz računovodstveno područje. Tijekom studiranja radila je sljedeće studentske poslove: kao punjač polica u trgovini godinu dana i šest mjeseci, asistent u računovodstvenom servisu godinu dana i sedam mjeseci, a u trenutku pisanja rada radila je kao asistent u administrativnim poslovima u leasing poduzeću.